

HELEN DUNMORE

TRĂDAREA

Traducere din limba engleză și note de
Laura Sandu

EDITURA ALLFA

THE BETRAYAL

Helen Dunmore

Copyright © 2010 by Helen Dunmore

All rights reserved.

TRĂDAREA

Helen Dunmore

Copyright © 2012 Editura **ALLFA**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
HELEN, DUNMORE

Trădarea / Dunmore Helen; trad.: Laura Sandu. –
București: ALLFA, 2012
ISBN 978-973-724-372-0

I. Sandu, Laura (trad.)

821.111-31=135.1

Toate drepturile rezervate Editurii **ALLFA**.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată

fără permisiunea scrisă a Editurii **ALLFA**.

Drepturile de distribuție în străinătate aparțin în exclusivitate editurii.

All rights reserved. The distribution of this book outside
Romania, without the written permission of **ALLFA**,
is strictly prohibited.

Copyright © 2012 by **ALLFA**.

Editura **ALLFA**: Bd. Constructorilor nr. 20A, et. 3,
sector 6, cod 060512 – București
Tel.: 021 402 26 00
Fax: 021 402 26 10

Distribuție: Tel.: 021 402 26 30; 021 402 26 33

Comenzi: comenzi@all.ro
www.all.ro

Redactare: Dorina Ivan

Tehnoredactare: Liviu Stoica

Corectură: Anca Vlăducă

Design copertă: Alexandru Novac

Unu

E o dimineață răcoroasă de iunie, deloc umedă, dar Russov transpiră. Razele soarelui, care intră pe ferestrele înalte de pe coridorul spitalului, îi sclipesc pe frunte. Andrei îl privește mai atent. E palid, iar sub ochi are pungi întunecate.

Ar putea fi o mahmureală, dar Russov bea rareori mai mult de o halbă de bere. Nici gras nu e. Atunci să fie un început de răceală, cu toate că e iunie? Sau poate are nevoie de o consultație. Are în jur de patruzeci și cinci de ani; vârsta la care pot apărea bolile de inimă.

Russov se apropie, la o distanță mai mică decât cea care ar trebui să rămână între doi oameni. Andrei îi simte răsuflarea pe față și, brusc, încetează diagnosticarea, renunțând la confortabila distanță medicală față de simptomele unui coleg. Îl ustură pielea. Corpul lui știe mai multe decât el. Russov miroase a frică și zâmbetul lui liniștitor nu poate ascunde asta. Vrea ceva, dar îi e frică.

— Andrei Mihailovici...

— Ce este?

— Ah, nimic important. Dacă ai un minut...

Fața îi lucește toată acum. Încep să se formeze picături de transpirație. Dintr-odată, Russov își scoate batista și își șterge fruntea de parcă ar șterge o piesă de mobilier.

— Scuză-mă, mi-e cald... Nu știu când o să se hotărască să închidă caloriferele astea. S-ar zice că tuturor pacienților noștri li s-au prescris băi de abur.

Caloriferele din spital sunt reci.

— Voiam să-ți cer sfatul, dacă ai un minut. Ești diagnosticianul a cărui opinie o respect cel mai mult.

Oare de ce spune asta? Cu nu mai mult de o săptămână în urmă, avuseseră o „divergență de opinii“ idioată și mărunță, legată de o fetiță cu splina mărită în urma unei căzături grave. Russov îi tot dădea înaintea cu „responsabilitatea științifică“, în timp ce bătea disprețuitor cu pixul în masă. Atunci nu păruse foarte impresionat de abilitățile de diagnostician ale lui Andrei. Andrei petrecea prea mult timp cu pacienții. Acela era un caz clar de traumă splenică, survenită în urma unei leziuni abdominale. Singura problemă era să se stabilească dacă poate fi tratată non-chirurgical sau dacă se recomandă o intervenție imediată.

Când s-a dovedit că splina umflată a copilului nu avea într-adevăr nimic de-a face cu accidentul, fiind cauzată de o leucemie nedagnosticată, Russov a bombănit ceva despre „baftă“ și despre „toate balivernele astea interactive“.

Cu toate astea, Russov e un medic destul de bun. Muncitor, responsabil și extrem de dornic să scrie despre cât mai multe cazuri, cu speranța că-și va îmbunătăți reputația de cercetător. Și, fără îndoială, se făcuse remarcat. Într-o zi, sigur va publica acea lucrare decisivă, care îi va deschide porțile raiului conferințelor și îi va oferi șansa unei călătorii în străinătate. Talentul de diagnostician al lui Andrei îl enervează. Nu poate fi clasificat și nu a fost dobândit pe calea corectă, prin studiu și experiență. Cei doi n-au devenit niciodată prieteni.

— Deci care e problema, Boris Ivanovici? Întreabă Andrei.

Russov aruncă o privire rapidă pe coridor. Un radiolog se îndreaptă spre ei, împingând un cărucior cu dosare cu radiografiile.

— Hai să ieșim să luăm o gură de aer.

Pentru că e suficient de mare, în curte s-au plantat din belșug tei și trandafiri. Pacienților le face bine să se uite pe fereastră și să vadă lucruri vii. Andrei își amintește de vremurile în care aici creșteau legume: ceapă și morcovi și varză, straturi peste straturi. În acea primă vară a asediului, fiecare spațiu verde din Leningrad fusese transformat în grădină de legume. Ciudat cum totul pare încă atât de aproape, de parcă vremurile acelea ar avea o putere care le-ar face să fie încă acolo, doar că ascunse privirii.

Tei sunt tineri, n-au mai mult de zece ani. Copacii care erau aici înainte fuseseră tăiați toți și folosiți în iarna lui '41 pentru încălzirea spitalului. Dar lemnul s-a terminat în cele din urmă, în ciuda tuturor eforturilor făcute de ei. Degetele lui Andrei păstrează încă amintirea atingerii glaciale și aspre a sobelor reci.

Două cărări se întretaie în curte. La răscruce se află un rond cu pietriș și o bancă. Russov nu se așază. Își mișcă picioarele, strivind pietricelele, în timp ce-și scoate pachetul de Primas și îi oferă lui Andrei o țigară.

— Mulțumesc.

Aprinsul țigării îi apropie. Russov pare mai calm acum. Deși băjbăie puțin cu degetele până nimerește să aprindă bricheta, mâna nu-i tremură.

— Ce bine e să iei o gură de aer proaspăt.

— Da, încuviințează Andrei, dar va trebui să plec într-un minut. Am un pacient care intră la radiografie la două și trebuie să vorbesc cu radiologul înainte...

— Sigur, nu durează mai mult.

Dar tot nu spune ce are de spus. Trage doar din țigară și scoate convulsiv fumul, ca un băiat care fumează pentru prima oară. Precum Kolea.

— Avem un pacient nou. Un caz delicat.

Andrei dă din cap.

— Ai vrea să-l văd și eu?

Fața lui Russov se lăbărțează subit într-un zâmbet.

— Nu e tocmai o problemă de diagnostic, spune el, încercând să-și adopte tonul obișnuit, plin de o încredere în sine arogantă, ci de a stabili exact ce teste trebuie efectuate în stadiul acesta.

— Și care sunt simptomele?

— Într-un asemenea caz... Ei bine, într-un asemenea caz, trebuie să fii sută la sută sigur înainte să faci pasul următor.

— Nu știi dacă înțeleg prea bine. Ce-ai descoperit până acum?

Russov scoate un hohot de râs ca un lătrat, care îi transformă complet figura. Arată aproape sălbatic. Părul tuns scurt parcă i se zbârlește.

— Până acum *am descoperit* că pacientul acesta e fiul unei... unei persoane foarte influente.

— Aha. Câți ani are copilul?

— Zece.

— Deci e o dublă problemă, nu? De-asta ai venit la mine?

De ce nu spune Russov odată ce are de spus?

— E băiatul lui Volkov, spune Russov, brusc.

— Al lui Volkov? Dumnezeu! E unul dintre numele acelea pe care nu trebuie să le pronunți decât o dată, ca Iejov sau Beria. Inima lui Andrei bate nebunește și e nevoit să-și dreagă vocea înainte de a vorbi din nou.

— Volkov-Volkov, adică?

Russov dă din cap, apoi continuă, precipitat.

— O dublă problemă, da, sunt aproape sigur că asta e. Are umflături și pete roșii și așa mai departe, dureri la articulații, zone inflamate. De-asta am venit la tine. Toate simptomele indică artrită juvenilă și tu ești omul potrivit în cazul acesta. Nu i-am făcut încă analizele, e o pură bănuială, adaugă el grăbit.

— Ai vrea să-l văd pe băiat.

— Dacă binevoiești. Dacă binevoiești, prietene, îți spun, ți-aș rămâne dator pe vecie.

„Prietene?“ „Dator pe vecie?“ Din porii lui Russov, de regulă uscat și competent, încă se scurg picături de transpirație. Russov nu vorbește niciodată așa. Ce dracului se întâmplă?

Adierea e călduță și dulce, dar el simte un fior de gheață. La mijloc e mult mai mult decât i se spune lui. Russov se teme că băiatul ar putea fi grav bolnav. Vrea ca Andrei să-l vadă, să preia cazul, să facă analizele și să transmită familiei diagnosticul. Russov ar face orice pentru a nu fi el cel care-i va da veștile rele lui Volkov. Nu pe Russov și-l va aminti Volkov cu acea furie rece și neînduplecată pe care o simte un asemenea om față de orice lucru pe care nu-l poate controla.

Russov aruncă mucul de țigară, îl strivește și netezește apoi pietrișul cu talpa. Andrei nu spune nimic. Își dă seama că are privirea ațintită asupra frunzelor de tei, de parcă nu le-ar mai fi văzut niciodată până acum. Sunt atât de proaspete și viguroase. E fantastic cum copacii îți dau întotdeauna impresia că au fost aici de când lumea, chiar și atunci când îți amintești de femeia care arunca pământ la rădăcinile lor golașe.

Russov își drege vocea.

— Mi-am dat seama că se prea poate să fie ceva care mi-a scăpat. Există riscul să pornim într-o direcție greșită – să facem analizele greșite, de exemplu. Și într-un caz de o asemenea importanță pentru... pentru spital, nu ne putem permite nicio eroare, oricât de neînsemnată.

Și chiar are tupeul să se uite plin de sine la Andrei, de parcă Andrei ar fi acela care nu s-a gândit la binele comunității spitalicești. Andrei îl privește îndelung și lipsit de expresie. Russov se uită în jos.

— De exemplu, bolborosește el, de exemplu, îți amintești de fata cu splina.

În ce hal se înjosește acest om. Mai târziu, când totul se va termina, îl va urî pe Andrei pentru asta. Nimeni nu-ți va fi un dușman mai mare decât cel care a fost nevoit să-ți cerșească ajutorul.

Dar poate că lui Russov i-a scăpat într-adevăr ceva. E meticolos, dar lipsit de imaginație. Și se prea poate să fie conștient de asta – să nu fie chiar atât de mulțumit de sine cum pare de obicei... Situație în care s-ar putea să facă exact ceea ce trebuie făcut în astfel de cazuri: să ceară o a doua opinie.

— Tot nu mi-ai zis nimic despre acest copil, spune Andrei.

Russov își drege vocea din nou. Mâna lui pleacă spre buzunarul hainei, unde-și ține țigările, și apoi cade în lateral. Se uită drept în ochii lui Andrei, dar privirea lui rămâne opacă.

— Mă gândeam că ar fi mai bine ca tu să abordezi problema cu o privire proaspătă.

O adiere face ca frunzele teilor să freamete. „Retrage-te“, se gândește Andrei. „Nu-ți lua niciun angajament. Nu chiar așa, în clipa asta.“ E deja conștient că trăiește unul dintre acele momente care au puterea de a schimba totul. Poate că nu va fi în stare să-l evite. Dacă lași tot restul la o parte, aici e vorba despre un copil bolnav, care are nevoie de cel mai bun tratament posibil. Dacă Russov se înșală din nou?

Dar Andrei trebuie să se gândească la Anna și la Kolea.

Chipurile lor lipsite de griji i se arată dinaintea ochilor. Pe fruntea Annei e un mănunchi de linii fine, dar când îl privește,

mănunchiul se desface. Și iată-l pe Kolea, înalt și subțire, cu umerii înguști, pentru că încă nu s-a dezvoltat complet. Kolea se concentrează la teme, apoi dintr-odată sare de pe scaun și doboară lucrurile de prin sufragerie pentru că a văzut un șoarece sub masă. Sau așa pretinde – Kolea își dorește o pisică, dar Annei nu-i plac.

Kolea, aflat între stadiul de băiat și cel de bărbat, și în contractatimp cu ambele. Inima lui Andrei bate nebunește. Orice s-ar întâmpla, de cei doi nu trebuie să se atingă nimeni.

Dar nici Russov nu vrea nimic din toate astea. E un om obișnuit, prins într-o capcană. Destul de competent, destul de conștiincios. Și acum, destul de speriat.

— Deci ai să-l vezi pe băiat? întrebă Russov.

— Ai fișa medicală la tine?

Colegul lui ezită.

— A fost doar un examen preliminar, înțelege? N-am făcut nicio analiză. N-am avut posibilitatea să pun nicun fel de diagnostic. Băiatul a fost adus azi-noapte cu anumite simptome, dar asta-i tot. De o ambulanță privată, adaugă el, de parcă acest detaliu deznădăjduitor de irelevant ar compensa golurile.

Într-o secundă, Andrei chiar înțelege. În scris s-a trecut doar strictul necesar.

— Dar trebuie să fi cerut să se facă anumite investigații. Trebuie să te fi gândit de ce anume e nevoie.

— Nu vreau să-ți influențez diagnosticul.

Andrei simte că-l cuprinde dezgustul. Chiar și aici, afară, în curte, unde cu siguranță nu-i poate auzi nimeni, așa-zisul lui coleg refuză să vorbească. Bineînțeles că a făcut cercetări amănunțite despre subiectul acela nescris inclus în orice alt subiect de studiu: ține-ți limba și mâinile nemișcate până în momentul în care ești absolut sigur că nu e niciun pericol dacă le miști. Nu risca. Nu ieși în evidență. Fii anonim și mediocru; nu ieși din rând.

„Bineînțeles, doctorul Russov a fost cel care a făcut consultul inițial și a sugerat cel dintâi diagnosticul confirmat mai târziu...“ Ar face orice pentru a evita lucrul acesta. E mult mai bine pentru Russov să poată spune: „Am rugat un coleg – un

medic pediater de prim rang și un diagnostician excelent – să examineze pacientul. Doctorul Alexeev e interesat în mod special de artrita juvenilă și pentru că îndatoririle nu-mi permit să-i acord acestui caz atenția specială care i se cuvine, soluția cea mai bună mi s-a părut aceea de a-i transfera cazul cât mai repede cu putință. Vedeți, în îngrijirea medicală, continuitatea e cea mai importantă.“

Așa se va întâmpla.

„Drept cine mă ia Russov? Oare mă crede complet idiot?“

Russov se uită în jos, la pietre. Are umerii căzuți. „Se crede pierdut“, își spune Andrei. „Crede că o să-i zic să se ducă dracului. Și sigur că asta ar trebui să fac. Să-l las pe Russov să-și poarte crucea. Mereu încearcă să se facă remarcat și acum soarta i-a dat prilejul. Cu ocazia intrării lui Volkov în peisaj, sigur va deveni «celebru»... Russov e cel care a preluat cazul. Asta e singura diferență dintre noi.“

Ar putea spune „da“. Asta spune întotdeauna. Andrei n-a fost niciodată unul dintre acei medici care-și păstrează iscusința doar pentru propriii pacienți. Nici energia nu și-o cruță. Uneori pare că, cu cât își folosește mai mult energia, cu atât are mai multă, de parcă ar avea acces la vreun principiu secret al accelerației prin care transcende legile naturale ale oboselii. Toată lumea știe că se poate baza pe Andrei. Russov contează pe asta.

— Vrei să preiau cazul, spune Andrei.

— N-am spus asta.

— Ascultă, Boris Ivanovici...

— Te rog doar să-l vezi pe băiat.

— Azi nu. Mi-e imposibil. Am două consultații și apoi o ședință până la nouă.

— Dar o vei face?

— Nu pot să promit. Trebuie să plec, mă așteaptă pacientul și radiologul. Vorbim mâine.

Russov își pune mâna pe mâneca hainei lui Andrei. Umbrele tremură pe materialul prăfuit, maro-cenușiu.

— Îți sunt recunoscător pentru cooperare, spune el.

Ar vrea ca vocea să-i sune ca după o discuție profesională normală cu un coleg, dar oricât de mult și-ar dori asta, glasul îi e rugător.

— Copacilor le-a mers bine, spune Andrei.

Russov privește iritat în sus. Copaci! Pentru numele lui Dumnezeu, nu sunt lucruri mai importante de discutat? Îl strânge mai tare pe Andrei de braț, apoi își vine în fire și îi spune, cu o politețe forțată:

— Splendide lucruri, copacii.

Andrei își amintește cum a lucrat Anna, de la ivirea zoriilor până la căderea nopții, în ziua cea mare a plantării copacilor din octombrie, în anul în care s-a terminat războiul. El n-a participat, pentru că a fost de serviciu toată ziua. A venit acasă epuizată, dar cu norma de „muncă patriotică“ îndeplinită. Pe el îl enervase faptul că ea muncise atât de mult – atâta corvoadă în plus, pe lângă munca din timpul săptămânii. Ar fi putut veni acasă mai devreme; după cum arăta, avea să se îmbolnăvească. Dar Anna a spus:

— Sunt copaci, Andriușa. Pentru copiii. Gândește-te, într-o zi, Kolea o să-și poată duce copiii pe afară, prin parcurile cele noi și o să se plimbe cu ei la umbra copacilor pe care i-am plantat azi.

Andrei merge pe coridor, către departamentul de radiologie. Simte tensiunea în ceafă. Se oprește o clipă, își lasă umerii în jos, îi rotește, îi lasă să cadă. Copiii bolnavi identifică rapid semnele de anxietate la adulți.

— Salut, Taniecika, a fost cuminte mama astăzi?

Tania și mama ei râd. E o glumă mai veche de-a lor. Mama Taniei obișnuia să se strecoare în spital, cu privirea în pământ, îngrozită la gândul că încalcă cine știe ce reguli imaginare, îngrozită că Tania o va da de gol. Odată, toate spaimele ei s-au adevărit, când Tania n-a putut ajunge la baie la timp și a făcut chiar acolo, pe podea. Dar au ajuns să se cunoască acum. Era și normal, pentru că Tania fusese internată de mai multe ori din cauza unor atacuri violente. Există un tratament nou, bazat pe o substanță extrasă din glande suprarenale animale, dar el crede că e încă prea riscant pentru Tania, ținând cont de greutatea ei și de starea generală precară.

— Mai ții minte, Tania, când ți-am spus că mobilitatea ta depinde acum și de tine, nu doar de doctori și de asistente? Cum merg exercițiile?

Andrei îi recomandase o serie de exerciții izometrice și izotonice, plus masaj.

— Foarte bine, doctore, își face exercițiile în fiecare dimineață și în fiecare seară, exact așa cum i-ați spus, răspunde mama Taniei.

— Le fac chiar și când mă doare, zice Tania cu mândrie.

— Foarte bine. Amintește-ți ce ți-am spus, s-ar putea să te doară, dar nu-ți va face niciodată rău. Vezi tu, nu te sprijini pe genunchi. Doar îi ajuți să învețe cum să se miște din nou. Și cum a rămas cu uleiul din ficat de cod?

— Îl ia în fiecare zi, e un înger de copil. Nu-i așa, Tania?

Ceea ce și-ar dori cu adevărat ar fi s-o trimită pe Tania la un sanatoriu specializat în tratarea artritei. Tată nu are – a murit în război, asemenea taților multor copii aflați în grija lui. Probabil că nici măcar nu și-a văzut vreodată fata. Mama ei e originară din Kingisepp, dar s-a refugiat în est, împreună cu întreaga familie, pe măsură ce nemții înaintau, și a ajuns apoi mai departe, în Urali. Tania și mama ei trebuie să fi făcut parte dintre oamenii care au venit cu miile la Leningrad, după război. Iar acum Tania are șapte ani, iar mama ei lucrează la o croitorie. E puțin probabil ca ea să fie primită într-un sanatoriu pentru copii, dar merită să încerce.

— Și ai fost la toate programările de la fizioterapie?

Mama Taniei poate veni la spital, dar pentru programările de la fizioterapie e nevoie ca bunica fetei, care locuiește în Kingisepp, să vină la Leningrad și să o ducă pe Tania la clinică. „Ar locui cu mine dacă s-ar putea, dar într-un apartament comun ca cel în care stăm noi, nu prea se poate. Camera e foarte mică. Și, în plus, ea are o grădină de zarzavaturi și uite-așa fac și eu rost de mai multe ouă și de mai mult lapte pentru Tania.“

— Da, Tania a fost la toate programările, spune mama ei cu mândrie. N-a lipsit nici măcar de la una.

— Asta-i excelent, spune Andrei cu căldură. Acum, vă rog să așteptați un moment, cât vorbesc puțin cu radiologul. Tania, o voi ruga pe Sofia Vasilievna să aibă grijă în mod special de tine astăzi.

Petrece prea mult timp cu pacienții. Vorbește prea mult cu ei. A fost criticat pentru asta, dar, ca să se apere, Andrei subliniază

că pe termen lung, abordarea e eficientă. Îi permite să descopere problemele pe măsură ce evoluează, sau chiar înainte. Cei mai mulți dintre pacienții lui urmează tratamentele cu sfințenie, iar lucrul acesta poate fi cu siguranță considerat drept îndeplinirea unui obiectiv. Nu se reduce totul la „da, doctore, nu, doctore“ și apoi mergem acasă și înghițim cine știe ce fiertură pentru care bunicile bagă mâna în foc și nu ne deranjăm să facem exercițiile pentru că bietul copil e bolnav, deci de ce să-l obosem?

În plus, Andrei crede că toți copiii vor să știe mult mai mult decât credem noi. În felul acesta, le e mai puțin frică. A cunoscut copii care se apropiu de moarte și care și-au acceptat situația cu un pragmatism rar întâlnit, dar care au suferit pentru că părinții lor, cuprinși de groază și de durere, au refuzat să conștientizeze ce se întâmpla.

Tocmai urcă scările spre salon, când cineva îl strigă din urmă. Se întoarce.

— Lena! Îmi pare rău, mă grăbesc...

Gâfâie și e roșie la față. Probabil că a alergat după el.

— Te-am văzut ieșind de la radiologie.

— E totul în regulă?

— Trebuie să vorbesc cu tine. E important. Nu durează mai mult de un minut.

— Ce s-a întâmplat?

Ea se uită repede într-o parte și-ntr-alta, de-a lungul coridorului, îl ia de braț și-l conduce la câțiva metri distanță de ușa pe jumătate deschisă din stânga lor.

— Ai fost în curte cu Russov.

— Da.

— Ați vorbit despre băiatul pe care l-au adus azi-noapte, nu-i așa? E într-o rezervă, dar Liuba i-a făcut analizele de sânge și i-a văzut numele. Ce se întâmplă? Pentru numele lui Dumnezeu, să nu-l lași pe Russov să te târască în treaba asta.

— Lena, e adevărat că e băiatul lui Volkov?

Din nou, privirea aceea rapidă, în stânga și-n dreapta, de-a lungul coridorului.

— Da. Cică ar fi singurul lui copil.

Andrei simte un gol în stomac, de parcă s-ar fi uitat brusc în jos de pe marginea unei prăpăstii.

— Asta a făcut, nu? întrebă Lena.

— Ce anume?

— Russov. A încercat să-ți paseze ție cazul. Tipic...

— Nu cred că putem să-l învinuim, Lena. Dacă am fi fost în locul lui...

— Ai să fii în curând, dacă e după el. Și el o să-și vadă de treabă.

Ochii inteligenți, verzi și oblici ai Lenei îi cercetează cu înfrigurare chipul.

— N-ai fost de acord, nu?

— I-am spus că vorbim mâine.

— Ascultă-mă. Eu știu cum merg lucrurile astea. Mâine spui că ești bolnav și rămâi acasă. Promite-mi.

— Nu pot să fac una ca asta.

— Crezi că Russov ar face ceva pentru tine, dacă ai fi în locul lui?

— Nu. Probabil că nu.

— Păi vezi?

— Dar, Lena, suntem medici. Trebuie să lucrăm împreună. Russov e perfect îndreptățit să ceară o a doua opinie.

— Așa îi zice el? Deci prima opinie e a lui, nu?

— Ei, bine...

— Așa mă gândeam și eu. Doar tu o să fii în bătaia puștii, nimeni altcineva.

Coboară din nou glasul.

— N-ar trebui să te amesteci. Amintește-ți de *Curtea de onoare*.

Firește că văzuse filmul. El și Anna îl priviseră în tăcere și plecaseră de la cinema fără să scoată un cuvânt. Pe drumul către casă, ea îl ținuse foarte strâns de braț. Filmul era unul de ficțiune, dar vorbea despre probleme reale.

Kliueva, Roskin și Vasili Parin. Cercetători geniali, inovatori. Kliueva și Roskin au descoperit tratamente prin care se puteau reduce dimensiunile tumorilor. Păreau invulnerabili. Asupra institutului lor de cercetare ploua cu bani din fonduri publice. Lui Kliueva i s-a decernat premiul Stalin.

Au fost acuzați că au divulgat secretele cercetării științifice sovietice, care aparțineau statului. Fie fuseseră păcăliți de americani să o facă, fie existase un alt motiv, mai necurat. Dar toată lumea știa că e de neconceput ca ei să aibă contacte nepermise cu americanii. Niciun om de știință nu putea călători în America în lipsa unui set complet de instrucțiuni, pe care să-l înțeleagă în detaliu. Se zvonea că totul se făcuse din niște ordine clare, venite de sus. Politica se schimbase peste noapte, iar oamenii de știință erau cei care plăteau pentru asta. Parin, cel care înstrăinase materialul cercetării, a fost condamnat la douăzeci și cinci de ani pentru spionaj în favoarea americanilor. Roskin și Kliueva au supraviețuit cum-necum încercării, admonestărilor severe și grămezii de acuzații cum că ar fi fost și ei spioni, trași pe sfoară de americani.

Fuseseră incredibil de norocoși; mai puțin Parin. Avertismentul era acolo. Oricât de eminent și de încoronat de premii ai fi, nu te gândeai că nu poți fi distrus. Nu îți imagina că cei din comunitatea științifică și medicală se pot aștepta la favoruri speciale, dată fiind natura aparte a profesiei lor. Tuturor li se aplică aceleași standarde riguroase. Și oamenii de știință pot fi spioni; și medicii pot sabota, pot fi dușmanii patriei. Oricine poate ieși din grațiile statului într-o clipită. Vigilența statului în ce-i privește pe oamenii de știință și pe medicii care se prezintă drept „binefăcători“ ce se gândesc doar la binele umanității și al pacienților lor este extremă și neîntreruptă.

Lena îl privește. Știe exact la ce se gândește. Toată lumea a văzut *Curtea de onoare*. Se uită din nou, rapid, de jur-împrejur, și spune pe un ton foarte scăzut:

— Știu că nu e chiar același lucru, dar rezultatul va fi același, crede-mă. Și ei au crezut că dacă sunt de bună credință, totul o să fie bine. Nu se gândeau decât la tratament. Asta a fost greșeala lor.

El dă din cap. Nu e pentru prima dată când e surprins de atenția pe care i-o acordă Lena.

— Înțeleg ce spui, Lena, zice el.

— Chiar înțelegi? Sper. Ai prea multă încredere în oameni, dar mie toate astea nu-mi miros a bine. Ți-a spus ce are băiatul?

— Nu încă. Ce știi despre asta, Lena?

— Nu prea multe. Nu i s-a dat nimănui voie să-l vadă, în afara lui Russov. I se făcuseră deja radiografiile, nu ți-a spus?

Andrei simte cum îl străbate un val de furie. Cum e posibil? Să-i fi făcut radiografii și să nu-i spună! Adică Andrei ar fi putut să pună să i se facă alte radiografii și să-l expună pe pacient la o doză dublă de radiații?

— Retinskaia i-a făcut radiografiile în afara programului, spune Lena, numind-o pe radiologa cea nouă, pe care Andrei de-abia dacă o cunoaște. Face orice pentru Russov.

— Lena, cum de știi toate lucrurile astea?

— Le știu pentru că am copii. Nu mă au decât pe mine, deci sunt obligată să știu lucruri. Ascultă, am vorbit prea mult. Promite-mi că n-o să faci pe viteazul. Un om ca Volkov nu trebuie nici măcar să-ți cunoască numele. Trebuie să nu exiști, asta e tot. Stai acasă mâine și spune că ești bolnav.

Copiii. Da, Lena are doi copii. Și nu are bărbat, asemenea multor femei. Andrei nu l-a cunoscut niciodată pentru că Lena nu e din Leningrad. E din Moscova și s-a mutat aici după război. Soțul ei a fost prizonier de război și a murit într-un lagăr german. A lăsat în urmă o fată care acum are în jur de paisprezece ani, înaltă, cu părul lung, și un băiat cu aproximativ un an mai mic. Ambii sunt mult mai blonzi decât Lena, iar fata e subțire ca o trestie, foarte diferită de mama ei, brunetă și îndesată. Bărbatul mort se mișcă prin ei ca o umbră, e prezent într-o întoarcere a capului sau în vreun gest al mâinii.

Annei i-a plăcut dintotdeauna de Lena. Kolea o place și el pe fată, pe Vava.

Să spună că e bolnav! Numai de-ar putea. Anna ar spune și ea că e bolnavă – un dublu miracol – și amândoi și-ar lua bicicletele și ceva pâine și cârnăciori și ar merge pentru o zi la casa de la țară. Kolea ar fi la școală, deci ar fi o vacanță adevărată, doar pentru ei. El ar repara obloanele, iar Anna ar săpa grădina de legume și apoi ar face ceai.

Dar Russov trebuie să fie nebun ca să riște într-un asemenea hal cu radiografiile. Ideea că le-ar fi distrus pur și simplu e de neconceput. Trebuie să existe un dosar.

Nebun sau foarte, foarte speriat. Oare ce or fi arătat radiografiile?

Dacă e vreo formă de artrită juvenilă, atunci e normal – sau aproape normal – să-i paseze cazul lui Andrei. Toată lumea din spital știe că preia două cazuri de artrită juvenilă pe săptămână. Dar radiografiile pot să dea la iveală atâtea lucruri...

Se luptă cu pornirea de a-l căuta pe Russov și de a-l zguduia până va stoarce de la el și ultima urmă de informație pe care o deține. Să vedem dacă, cu mâinile lui Andrei încleștate în jurul gâtului, îndrăznește să-l mintă în legătură cu radiografiile!

Russov ar continua să mintă. Ce ar avea de pierdut? Și radiologa, cum o cheamă, ar minți și ea. Și-au făcut socoteala că, în cel mai rău caz, băiatul și-ar putea aminti că i s-au făcut radiografii. Dar nimeni nu prea-i bagă în seamă pe copii.

Îl încearcă un alt val de sentimente, dar de data asta e mai degrabă repulsie decât furie. Copilul, în mijlocul tuturor acestor lucruri, nu bănuiește nimic. I s-a spus la ce sunt buni doctorii: să-l facă bine. „La ce s-a ajuns“, se gândește Andrei, „dacă pacienții ne pot face să ne fie rușine cu noi înșine.“

Să spună că e bolnav... Gripă, chiar dacă e mijlocul verii. Aproape că simte mirosul pământului răscolit în timp ce Anna smulge buruienile dintre răsadurile de morcovi. Pământul e probabil umed după toată ploaia asta. Buruienile vor ieși ușor, iar Anna le va azvârli într-o grămadă, unde se vor ofili și vor muri.

Clipește. Cercul pe care soarele îl face pe peretele coridorului pâlpaie. Ziua scânteiază în fața lui, imposibil de obișnuită și de frumoasă. Așa trebuie că se gândesc cei morți la viață. Toate acele lucruri pe care nu știau să le prețuiască și pe care nu le vor mai avea niciodată.

El nu e genialul Roskin. În niciun caz nu i se vor oferi vreodată excursii în America, șansa de a fi tras pe sfoară de spioni americani care pozează în colegi cercetători cărora nu le pasă decât de binele umanității. El e doar un medic obișnuit; unul bun, ar fi falsă modestie să n-o recunoască, dar cu toate astea, doar un medic.

Asta e tot ce-și dorește; nici mai mult, dar nici mai puțin. Vrea să ducă o viață normală, care să însemne ceva. O vrea pe

Anna, vrea să trăiască în continuare alături de ea și de Kolea, oricât l-ar exaspera el câteodată. Vrea să vină la muncă devreme și să-i zâmbescă kolegei pe lângă care trece pe coridor, cu brațele pline de dosare:

— Zi grea?

— Da, dar nu e întotdeauna așa?

Vrea să stea, îmbrăcat în flanelă, în fața ferestrei larg deschise, în prima zi caldă de primăvară și să bea o bere, în timp ce, undeva prin spatele lui, în cameră, Anna sortează micile plicuri maronii cu semințe pe care le-a păstrat de astă vară. Fiecare plic are câte o etichetă, cu frumosul scris oblic al Annei. Andrei s-a gândit întotdeauna că ea are „mână de artist“. Scrisul lui e înghesuit și greu de deslușit. Dar n-a fost niciodată nevoie să-și trimită unul altuia scrisori, pentru că au fost mereu împreună.

Copilul acela din rezervă nu o știe și nu poate face nimic în legătură cu asta, dar poartă o boală care distruge viața obișnuită cu repeziciunea cu care ciurma roade un trup în putere. Tatăl lui are o funcție importantă în Ministerul de Interne și poartă unul dintre acele nume care nu se pot pronunța decât în șoaptă – „Volkov“.